

“Feriți-vă să aveți dreptate prea repede, prea devreme - ca să aveți la ce visa” (Nichita Stănescu)

septembrie 2011
anul II
nr. 9 (18)

LitArt

Se distribuie
GRATUIT.

Publicație lunară de cultură. Apare la Târgu-Mureș sub egida onorifică a filialei locale a Uniunii Scriitorilor. ISSN: 2067 - 5240

Caligrafii de duminică

O reîntoarcere la tradiția șezătorilor literare

Eugeniu NISTOR

Șezătorile sau reuniunile literare, desfășurate cu o intensitate sporită la începutul veacului trecut – dar continuate și mai târziu, până spre finele ultimului lui deceniu, fiind asimilate “Lunii cărții la sate” –, fie din îndemnul și entuziasmul așezătorilor ardeleni, fie din inițiativa și sub sigla maiestuoasă a Societății Scriitorilor Români, erau manifestări prin care, dincolo de o formă naturală, firească, adoptată pentru comuniune și socializare, se primenea întreaga ființă a celor care participau, având efectele benefice ale unui catharsis... O astfel de împrejurare suntem tentați să rememorăm, petrecută în vremea când marele Coșbuc era transfug al imperiului și venea, din când în când, bântuit de dorul mistuitor de casă, până la pie-

trele de hotar de la Predeal, de unde era însă alungat de către cătanele cu pene de cocoș... Apoi, în 1910, când autoritățile au decretat amnistia generală a tuturor transfugilor din imperiu, poetul trece munții și ajunge la Sibiu, nimerind acolo chiar în toiu unei astfel de șezători, și se așează și el într-un colț, retras și anonim. Dar a fost recunoscut și aclamat – căci versurile lui “umblaseră” prin Ardeal mai devreme decât scriitorul însuși, și chiar erau puse deja pe muzică de

romante – și, scrie Goga, evocându-l cu căldură pe “badea George”, în discursul său de recepție la Academia Română, participanții “s-au asociat și a cântat toată lumea, și cânta și el plângând: Pe umeri pletele-i curg râu/ Mlădie ca un spic de grâu./ Atâta mi-e de dragă...” De tensiunea spirituală a unor astfel de șezători literare ne-am propus să ne apropiem și noi în această vară – tensiune la care sufletele celor care scriu au participat nu doar ca să mai perinde o dată nostalgic pe ulițele înșorite ale satului natal, ci și să atingă și să simtă, fie și pentru numai câteva momente, inimile cititorilor lor, unii aceeași cu cei rămași pentru totdeauna acolo, în spațiul acela inefabil,

aproape paradisiac, al începuturilor... Așadar, însoțiți de o iluminare însuflețitoare, am fost în această vară fierbinte la Zau de Câmpie și la Giulus, și ne-am întâlnit cu sătenii celor două așezări seculare și le-am citit din scrierile noastre și ne-am împărtășit gândurile și ne-am rugat împreună și am ascultat priceșne și l-am avut oaspete pe maestrul Ion Horea, cel mai însemnat poet al Ardealului din zilele noastre, iar fiorul acela magic, care-ți pătrunde în suflet pe pragul casei natale și te urmează apoi pretutindeni în lume, ne-a învăluit parcă din nou, cu o duiosie greu de cuprins în cuvinte... Și totul a fost asemenea unui catharsis!...

(Citiți în pag. IV și V reportajele evenimentelor de la Zau de Câmpie și Giulus)

Cronică de carte

Un gol valabil

Ioan SUCIU MOIȘA

Am putea spune că poetul Viorel Bucur apare în peisajul editorial de nicăieri; dar apare destul bine; cu fruntea sus, cu pieptul bombat, cu privirea cutezătoare, căci cartea sa de debut nu se prezintă deloc

rău, ba am putea spune că nici nu pare o carte de debut, ci una scrisă de un poet aflat demult pe câmpul de luptă al poeziei.

Este vorba de volumul de poezie „Golul din mine”, publicat la Editura „Ardealul”, în 2010, volum cu care poetul iese în lume, după o discretă activitate literară, desfășurată pe alte meleaguri decât cele mureșene, adică pe cele gălățene, după cum reiese din textul de pe coperta a patra a volumului. A debutat cu un grupaj de poeme în revista „Boema” din Galați și a fost antologat cu un ciclu de poeme în volumul colectiv „Petale lirice”, apărut la Editura Inforapart.

Poetul s-a născut în 1955, la Bogata; județul Mureș; trăiește în Germania, la Karlsruhe, de vreo cincisprezece ani, așa încât nu-l putem suspecta că este pătruns de esența lucrurilor de pe la noi, doar dacă nu cumva aceste poeme au fost concepute înainte de plecarea sau dacă, să zicem, memoria poetului păstrează încă intacte emoțiile și impresiile de pe când era în țară.

Ab ovo trebuie spus că această carte este structurată în patru secvențe, pe criterii mai mult formale decât de temă sau de substanță lirică, după cum urmează: Golul din mine; Povești; Triade; Urme.

Primul ciclu al cărții începe cu poezii de factură elegiacă și discret filozofică, cel puțin prin trimiterea titlurilor – Golul din mine; Timp-netimp; Cădere în gol; Chemare târzie; Dezamăgire, Mitul veșniciei – pentru ca apoi poetul să-și concentreze atenția spre subiecte mai puțin pretențioase, de factură oarecum adolescentină, în poeme precum Îmbrățișarea; Liniștea mea; Libertate totală; Visând...; Pierderea ta; Caută-mi aripi, samd.

Dintru început, Bucur duce ideea poemului susținut de versuri grupate în flash-uri, cu fragmentările aferente, fără a da sentimentul că avem de-a face cu imagini disparate, ci cu o tehnică prin care poemul se încheagă din respirări bine conduse din condei spre o logică a finalului. De fapt, Bucur scrie ca și alți poeți care sunt preocupați de estetica poemului mai mult decât de conținut; ca și fim mai concisi, am putea spune că între greutatea semnificației și versificație, câștigă aceasta din urmă; cu toate că poetul nu scapă din vedere nici substanța semnificată a poemului. (Continuă în p. 7)

Marcel Naste, la sala “Nostalgia” din Cluj-Napoca

SINGUR PRINTRE NUDURI

Marcel Naste s-a născut la data de 3 martie 1981, în localitatea Reghin. A absolvit Liceul de Artă Plastică din Târgu-Mureș, specialitatea pictură, în anul 1999. A urmat cursurile Universității „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Teologie Ortodoxă, secția Teologie Patrimoniu Cultural, picturi Bisericești, Iconografie și Restaurare din Cluj-Napoca, fiind licențiat în anul 2003. A absolvit Institutul de Artă Vizuală „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca în anul 2005. (Vasile Mureșan)

Raul

- fragment -

de Zeno GHITULESCU

Dalele de ciment ale coridoarelor austere ale tribunalului răsunau sumbru sub pașii șovăielnici ai îmbrăcaților, ai martorilor chemați în sălile de judecată și a numeroșilor gură-cască atrași de dezbatere ca de un spectacol inedit. Am bătut la o ușă, încăperea rezervată avocaților, unde domnea o cu totul altă atmosferă ce nu amintește cu nimic de ambianța apăsătoare de afară. Prin fumul gros de țigară și voci disperate, la o masă de lângă peretele lateral l-am zărit întreținându-se aprins desigur cu vreun client pe vechiul meu prieten Vali Gregor. Observându-mă, s-a ridicat, ne-am strâns mâna și mi l-a prezentat pe interlocutorul său: Raul Ornea, pictor, oculist, astrolog. Am rămas de-a dreptul uimit de recomandarea făcută cu un ușor surâs ironic în colțul buzelor. Raul nu părea deloc deranjat, ca unul ce-și asumă fără ezitare atribuțiile respective. Când mi-a întins mâna, l-am privit atent și mi-am dat seama că acest om nu-mi este cu totul necunoscut, parcă vălurile mayei se dezvăluie deodată, lăsându-mă să întrevăd o realitate nebănuită. Privirile ni s-au întâlnit și ochii lui negri căpătau o lucire parcă dintr-un trecut insondabil. Am îndrăznit să-l întreb dacă înainte cu mai bine de douăzeci de ani nu a locuit cumva pe strada Platanilor nr. 5. Deodată fața palidă i s-a luminat și cu brațele tremurătoare m-a îmbrățișat, zicându-mi:

– Da, acolo am locuit, în aceeași curte cu tine, sub umbrarul celor trei nuci seculare ascultând în zori cântecul mierlelor, iar în amurg șoapta sângelui nostru de adolescenți închipuindu-ne că lumea întreagă ne aparține. Nu am uitat nimic, nici chiar portretul tău pe care speram să-l pictez în câteva zile, dar care, din păcate, s-a prelungit chiar zeci de ani, poate dintr-un scrupul exagerat sau a expresiei ochilor tăi pe care nu reușeam nicicum să o talmăcesc în culori și expresii prin tărâmurile misterioase. Soarta a făcut ca drumurile noastre să se despartă. La scurt timp după ce ne-am mutat la o altă adresă, tatăl meu a suferit un atac de cord și a murit subit. A fost o pierdere ireparabilă, un gol pe care nu l-am putut umple nicicând, deoarece după dispariția prematură a mamei el mi-a rămas unicul sprijin și mentor, încurajându-mi efortul de a picta, ceea ce e viața mea; îmi amintesc cu câtă dragoste ne urmărea disputele, jocurile, secretele noastre copilărești din balansoarul său de lângă rondul detrandafiri unde parcă sfida curgerea vremii citind capodopere ale literaturii cu vederea lui slabă, care totuși trecea dincolo de lucruri, cred că de la el am moștenit calitatea sau defectul de a scruta lumea de dincolo de materie, unde posibilul și imposibilul, finitul și infinitul coexistă ca veșnice semne de întrebare, de-aceea poate sunt atras de domenii ce depășesc științele exacte, oferindu-mi libertatea de a-mi urma propria cale dictată de abisul interior căruia nu-i pot opune rezistență, acolo îngerii devin demoni, iar demonii îngerii, cu neputință de a-i deosebit. Dacă ești curios, Vali îți va spune mai multe despre farsele pe care mi le-a jucat destinul cu măiestria unei curtezane ce nu poate fi refuzată, dar încă nu am capitulat, nu sunt înfrânt și nici un trădător al principiilor ce îmi aparțin, păstrez și acum ca pe un talisman, o permanentă provocare tabloul cu portretul tău neterminat. Au trecut ani de suferințe, dezamăgiri și bătlăii pierdute, dar citadela mea interioară nu a capitulat, Vali este martor și confesor al multor întâmplări nefericite din viața mea, pe care nu am avut puterea să le evit, însă portretul tău îți promiț, cu toate greutatele prin care trec, îl voi finisa, este pariul vieții mele, pe care nu pot să-l pierd, este apogeul pe care l-am trăit în acel timp unic când credeam că totul este posibil.

I-am mulțumit lui Raul pentru frumoasele gânduri purtate atâția ani, stânjenit cumva de efuziunile lui sentimentale ce păreau că depășesc limitele veridicității. Avocatul Vali Gregor mi-a venit în ajutor, propunând să ieșim la o bere la un bar din apropiere, fiind în pauza dintre două procese. Raul și-a exprimat regretul că nu poate să ne însoțească, având programată o întâlnire cu fosta sa soție, Iza. La ieșirea din tribunal, îl priveam cum se îndepărtează prin mulțimea de oameni, părul său negru, tenul palid, mersul nesigur, de parcă n-ar fi dorit să atingă pământul, făceau o notă distinctă prin masa amorfă a străzii animată de persoane obișnuite. Am intrat în bar, unde un ospătar stilat ne-a întâmpinat cu o reverență adâncă, semn de stimă pentru renumitul avocat Vali Gregor, fidel client al localului, conducându-ne ceremonios la o rezervă liberă, unde ne-a servit în scurt timp cu câte o tocniță picantă, coniac și câte o bere.

Vali Gregor, un bărbat de 42 de ani, înalt, cu trăsături armonioase, cu ochi de un verde închis ca pădurile de brad în amurg, educat, cu maniere alese, iubea femeile frumoase și era iubit de ele, fiind un celibatar convins, care aprecia mai mult decât orice micile bucurii ale vieții, o adevărată religie profană, fiind destul de sceptic față de canoanele imuabile, întrucât era un ins antidogmatic, considerând crezurile eterne o întrușipare mitică, o proiecție compensatorie fericită și necesară a scurțului și tragicului nostru periplu terestru, pentru a putea suporta suferințele și întrebările fără răspuns ale vieții. În timp ce ne ospătam cu delicioasele bunătăți servite, nu am rezistat ispitei de a-l întreba care era motivul vizitei lui Raul. Vali nu părea dispus să dea explicații, totuși la insistențele mele prietenești și după ce a golit paharul de coniac, m-a rugat să păstrez o discreție totală la cele ce voi auzi.

E o poveste lungă și încălcită, a început Vali pe un ton melancolic, după moartea fulgerătoare a tatălui său, Raul s-a

simțit deodată singur, stingher și părăsit; lipsit de spirit practic, în bătaia tuturor vânturilor, pentru a supraviețui a fost silit să vândă casa părintească la un preț modic, cu banii obținuți cumpărându-și un apartament modest de bloc și un spațiu imobiliar compus dintr-o cameră mare și un hol, unde a deschis un atelier de înrămat tablouri și o galerie de artă, unde încerca să-și comercializeze propriile creații. Afacerea s-a dovedit, ca în atâtea cazuri similare, nerentabilă. Rar se abătea câte un trecător să viziteze galeria și mai puțini erau cei ce își permiteau să cumpere sau să înrămeze un tablou în acea perioadă de criză continuă, când spiritul de conservare constituia prim-planul vieții, atracțiile culturale părand o iluzie fără sens. Am uitat să-ți spun, a continuat Vali Gregor, pe lângă marea pasiune pentru pictură, Raul mai are una la fel de devoratoare, aceea de meloman înrăit care trage lourile de la magazin pentru a nu fi deranjat în audițiile sale solitare ale vreunei simfonii de Beethoven sau a cantatelor lui Bach.

Întâmplarea a făcut ca într-una din zilele mohorâte de noiembrie, aflându-se într-o adâncă stare depresivă, să intre într-un birt colcăitor de lume pestriță pentru a bea un rom. Chelnerița care l-a servit era o tânără roșcată cu ochi verzi, lunecând ca o balerină printre mesele ticsite. Raul a mai cerut un rom numai pentru a avea timp să-și urmărească în voie surâsul, mersul plutitor, grația gesturilor naturale de care chelnerița, desigur, nu era conștientă în forfota de fiecare clipă. Acesta a fost preambulul vizitelor tot mai dese la birtul „Arizona”, unde Iza, frumoasa chelneriță îl atrăgea ca un magnet. Raul nu putea rezista tentației de a o revedea mereu, până într-o zi când și-a luat inima în dinți și i-a propus cu teamă și speranță să-i permită să-i facă portretul, o amintire de neșters pentru întreaga viață. Iza, surprinsă la început, a acceptat în cele din urmă să pozeze de două ori pe săptămână, măgulită de neașteptata invitație cu totul neobișnuită a vieții sale modeste.

Vali Gregor, aprinzându-și o nouă țigară, bău o înghițitură de cafea și continuă bizara povestire:

– Pictarea portretului, intenționat prelungită de către Raul timp de câteva luni, le oferi celor doi răgazul să se cunoască mai bine, să se apropie unul de altul, până când inevitabilul se produce. Iza cedă insistențelor lui Raul, care constată îndată că Iza nu era nici pe departe o imaculată întrușipare, ci o femeie versată ce simțea până în ultimul por plăcerea actului sexual. Iza intuitiv rezerva și neliniștea lui Raul și se simți obligată să dea o explicație cât de cât plauzibilă la tot ce se petrecuse, începând a povesti cum fusese căsătorită cu un aventurier de la care avea o fetiță, cum acesta, în scurt timp, o părăsi și plecă în străinătate, lăsând-o de izbeliște în pragul celor mai cumplite lipsuri și deznădejdi. Sprijinită de părinții ei moral și pecuniar, reuși să absolute o școală de ospătari, ulterior fiind angajată la „Arizona” prin bunăvoința unui șef foarte cumsecade. Raul înțelese numaidecât semnificația cuvintelor „un șef foarte cumsecade”, cuprinzându-l un val de gelozie căreia cu greu îi făcu față, dar se stăpâni gândindu-se că nu era cazul să strice o relație promițătoare care îl scosese din lungul impas prin care trecuse. Adevărul era că Raul simțea o atracție obsesivă față de Iza și căuta prin orice mijloace să îi găsească scuze, circumstanțe atenuante pentru a-i putea păstra nepătată imaginea inițială. Iza reprezenta pentru el o oază în pustietatea vieții, cu alte cuvinte, se îndrăgostise buștean, începu a-i face concesii, printre care și aceea de a se muta în apartamentul său. Iza, după o ezitare calculată, pentru a nu-și demasca față bucuria resimțită, deoarece până în acel moment locuise cu chirie împreună cu o colegă într-o cameră sărăcăcioasă la periferia orașului, fetița sa fiind lăsată în grija bunicilor. După mai mulți ani de concubinaj, Raul se hotărî să facă pasul cel mare: se căsători la rugămintele Izei, care zicea că părinții ei, oameni simpli de la țară, cu credință în Dumnezeu și cu obiceiuri străbune îi pusese în vedere să-și legalizeze legătura, ca să închidă gura lumii o dată pentru totdeauna, în caz contrar fiind amenințată că nu are ce căuta pe acasă.

Raul, între ciocan și nicovală, acceptă mezialianța considerând că e unica modalitate de a nu o pierde pe Iza, creându-și totodată climatul adecvat pentru a-și desăvârși idealul artistic, care mereu îi scăpa printre degete ca un pește lunecos, ba din cauza condițiilor materiale precare, ba din lipsa ori împușinarea momentelor de grație creativă ori din pricina invidiei colegilor de breaslă care îi subestimau valoarea ori, pur și simplu, îl ignorau, lucru ce îl deranja mai mult decât un afront direct. Pentru firea lui sensibilă, căsătoria nu s-a dovedit a fi cea mai bună alegere. Banalitatea de fiecare zi a vieții de familie îl exaspera, după un timp Iza nu mai era cea de altădată, își pierduse interesul și atașamentul, când a survenit o schimbare neașteptată în viața lor domestică, Iza și-a adus, cu permisiunea lui Raul, fetița, pe nume Lidia, de acum o adolescentă zglobie și veselă, să locuiască în camera alăturată, elevă la un liceu de fete, pe motiv de a o putea supraveghea mai îndeaproape. Strategia Izei s-a dovedit însă falimentară, fiindcă fiica sa moștenise același sânge înfocat, anevoie de controlat. Iza, mereu ocupată, probabil și din alte motive nelegate de profesie, Raul și Lidia rămăneau mult timp împreună, Lidia cerându-i ajutorul la rezolvarea anumitor lecții și lucruri legate de preocupările ei, în timp ce Raul descoperea privind-o tot mai multe aspecte atrăgătoare ale tinereții ei debordante, la care

Lidia răspundea cu evidentă simpatie ce făcu ca în scurt timp granițele dintre ei să se topească de la sine într-atât încât într-o zi, când Iza se întoarse mai devreme acasă, îi surprinse culcați în pat unul lângă altul. Se declanșă un scandal uriaș cu țipete, lacrimi și lovituri aplicate amândurora, violator nerușinat, diavol, criminal erau acuzele țâșnite din furia dezlănțuită a Izei. Zadarnic încerca Raul să se dezvinovățească, să îi explice că pur și simplu era o întâmplare nefericită, fetița venind lângă el din joacă copilărească. Pentru Iza, argumentele lui erau de-a dreptul rizibile, fiindcă în momentul când Iza intra în odaie Raul tocmai o săruta pe gât fără ca fetița să se opună, semn că între ei se formase mai demult o relație pe care nici pe departe nu o bănuia. Pe lângă faptul în sine, pe Iza poate o supăra mai mult orgoliul ei de femeie înfrânt printr-un joc al hazardului de propria fiică. Pentru prima dată, constata că Raul nu era o simplă marionetă ușor de manipulat, ci un om enigmatic și imprevizibil, în care nu putea avea încredere. O durea și faptul că pe fața lui Raul nu descifra niciun sentiment de rușine, de regret sau de îngrijorare, doar o sumbră sclipire a ochilor și un rictus ce tănuia dedesubturi pe care nu le înțelegea și nici în trecut nu le-a înțeles, căci în sinea ei Iza considera ocupația de pictor a lui Raul ceva neserios, de mâna a doua, ce nu se ridica la înălțimea unei profesii onorabile.

Mobilizată ca de un curent electric, Iza nu mai ascultă scuzele și motivațiile lui Raul, își împachetă în grabă în două valize strictul necesar, o înșfăcă pe Lidia de mână și o scoase din casă strigând amenințător: „ne vom întâlni noi în fața instanței, unde va trebui să răspunzi pentru fapta ta criminală”.

Vali Gregor, văzându-mă impacientat, îmi șopti să mai am puțină răbdare, relatându-mi cum Iza a dus-o pe Lidia la un examen ginecologic unde, spre marea ei surpriză, s-a constatat că nu existau probe de viol recent, sfielnica ei fiică fiind cu mult înainte deflorată. Ca avocat al apărării, Gregor reuși să convingă instanța că supozițiile de viol erau cu totul nefondate, neconstatându-se urme de violență ori echimoze incriminatoare pe corpul Lidiei. Lovitura sorții pe care trebui s-o suporte Iza nu era atât de nimicitoare pe cât voia să pară, fidelitatea față de Raul era doar fațada caracterului ei duplicitar; de mai bine de doi ani, întreținea o relație amoroasă cu Voicu Fereza, un antreprenor prosper de a cărui generozitate profita din plin, în a cărui locuință nu avu nici o jenă să se mute, Lidiei găsimu-i găzduire la o femeie bătrână, rudă îndepărtată. Vali Gregor, învăluit în fumul de țigară, cu voce baritonală completă cum acțiunea de divorț intentată de Iza își urma cursul normal, știrile defăimătoare afectându-l intens pe Raul, care nu și-a recunoscut niciodată vina de a se fi culcat cu Lidia, lucru rămas mereu un semn de întrebare, necontestând faptul că s-a simțit irezistibil atras de farmecul tinereții ei. O dată, după câteva pahare de coniac, Raul vorbea cu atâta ardoare de mirajul trăit în preajma Lidiei încât e foarte greu de presupus ca dorințele lui să fi rămas doar în faza de expectativă – a continuat Vali Gregor, dar întrucât eu sunt avocatul lui, probabil a considerat că e mult mai înțelept să nu-mi divulge nici mie marele său secret.

Ascultând istorisirea lui Vali despre prietenul nostru comun, în minte mi-au trecut momente de mult apuse, când în curtea cu miresme de iasomie și regina-noptii Raul îmi picta netulburat portretul ca și când nimic nu-l putea opri să-i dea viață, atunci a intrat în curte o bătrână doamnă îmbrăcată în negru, sprijinindu-se de un baston încrustat cu argint în enigmatice reprezentări, și-a cerut scuze și ne-a zis cu un zâmbet trist că ea era vechea proprietară a curții, a clădirilor și chiar a domeniilor din jur, și toate le-a pierdut datorită oamenilor și a neiertătoarelor vremuri, dar nu regretă nimic deoarece a trăit un timp când în caleașca sa trasă de patru cai străbătea lumea, visul, cerul înstelat al marilor iubiri, fără teamă că s-ar putea stinge vreodată. Raul o privea pe bătrâna doamnă vrăjit, neputându-și desprinde privirea de pe ridurile obrazului ei sculptat parcă din substanța unei materii ireale. Raul rămase cu pensula suspendată în aer ca și cum ar fi uitat de sine și de tușa pe care trebuia să o aplice. Din acel moment, Raul se schimbă subit, nu mai era cel ce a fost, ceva se petrecuse în sufletul său, exuberanța, curajul și aplombul i se estompară în privirile-i adumbrite de un sumbru vâl. Bătrâna doamnă plecă tot atât de misterios precum venise, lăsând un gol în urmă-i, căruia poate nici până astăzi nu i-am putut estima tentacularele stigmatice.

Raul s-a scuzat stingherit, zicându-mi să lăsăm pentru a doua zi ședinta de pictură, când după câteva tușe se opri meditativ ca și cum cineva nevăzut îi zădărnicea voința de a-și împlini demersul. Credeam că este ceva trecător, dar el mi-a zis că simte nevoia să facem o pauză pentru a-și împrăști puterile și a găsi soluțiile cele mai nimerite de culori, ritmuri și forme pentru a mă reprezenta cât mai fidel. Îl vedeam tot mai nemulțumit, căci acel „ceva” pe care cu râvnă și frică îl căuta nicăieri nu se arăta. Atunci îmi aduse o pânză pe care o pictase o noapte întreagă, era ceva cu totul bizar, halucinant, doi ochi dilatați de groază, înconjurați de halouri de sori roșii și violeți ce dispărea în gura unui monstru întunecat de tăceri, gata de a devora totul. Împrejurările au făcut să trebuiască să mă mut împreună cu familia la o altă adresă. Raul mi-a promis că o să mă anunțe când o să fie în dispoziția propice de a-și continua opera. Timpul trecea, au survenit mereu alte și alte evenimente ce ne despărțeau și iată cum s-au scurs peste douăzeci de ani.

(citiți textul integral pe www.litart.ro)

MEMORIA TIPARULUI - Mărturii ale presei mureșene de altădată

Sportul în presa mureșeană a începuturilor

Mai tânără de un secol, în condițiile debutului său întârziat până în 1920, presa românească mureșeană a considerat încă de la început sportul o prioritate, alături de cultură și politică.

Informația sportivă debutează în mai 1921, în paginile publicației *Ogorul* – primul ziar în limba română din Târgu-Mureș – printr-un apel public al redacției în vederea înființării primei societăți sportive românești din oraș: „F.S.S.R.¹, Comitetul Regional Cluj, cu adresa No. 34-1921, ne scrie următoarele: «Cu onoare vă rugăm să binevoiți a forma în Tg.-Mureș un club sportiv, înaintându-se de urgență Regulamentul și statutele clubului, pentru obținerea aprobării lor din partea Min. de Interne. Totodată vă rugăm să înaintați un tablou despre membrii cari fac parte în Comitetul Clubului și un tablou despre membrii activi.» [...] În baza acestei adrese rog pe toți Domnii români din Târgu-Mureș cari se interesează de sport și ar dori ca să formăm și la noi un club sportiv român, să binevoiască a lua parte la ședința de constituire, care se va ține la 22 Mai d. m. la ora 4 în sala festivă a Liceului Al. Papiu Ilarian.»²

Denumirea acestei prime structuri sportive constituite în 1921 la Târgu-Mureș avea să fie Clubul sportiv Tg.-Mureș, reprezentat prin culorile galben-roșu, după cum o arată un alt articol din *Ogorul*, care relatează atmosfera creată în jurul constituirii clubului, sub conducerea primarului Ioan Harșia și a profesorului Traian Popa: „Adunarea a luat sfârșit într-o animație și însuflețire de nedescris. Se observa pe fața tuturor bucuria începerii unei vieți sportive române mai intensă, prin care să se poată arăta conaționalilor noștri reala forță fizică de care dispune tineretul nostru.»³

Pavilionul de tenis din cadrul Arenei sportive a Târgu-Mureșului interbelic

Și cum evenimentul impunea și adaptarea presei locale la noutatea domeniului, *Ogorul* inaugura în același an rubrica *Sportive*, care „va da cetitorilor noștri amatori de sport toate informațiile asupra mișcării sportive din țară și străinătate, va aduce cele mai nouă vești despre rezultatele tuturor întrecerilor de football și atletică din toată lumea.»⁴ Noua rubrică oferea în scurt timp și relatarea primului meci oficial de fotbal la Târgu-Mureș: „Echipa română din localitate și-a ținut primul match de prezentare aici în Tg.-Mureș și dacă acum o săptămână îmi exprimam speranțele pentru viitorul acestei echipe, machul de acum a adevărit într-un totu această speranță. Echipa română, deși bătută, totuși a produs un așa joc frumos și fin, încât a uimit spectatorii.»⁵

Doar doi ani mai târziu, la Târgu-Mureș funcționau deja două cluburi sportive românești, Societatea Sportivă Mureșul și Clubul Athletic CFR, care vor fuziona în 1923, după cum scria ziarul *Mureșul*: „Toți amatorii obiectivi au privit cu viu interes contopirea celor două cluburi, de la care se așteaptă introducerea unui sistem modern în ce privește dezvoltarea sportului în România. Societatea sportivă C.F.R. – Mureșul va veni în primăvara anului curent cu un program de activitate în toate ramurile sportive.»⁶ Era perioada în care la București apărea în septembrie 1924, primul număr al *Gazetei Sporturilor*, marcând un moment important al presei sportive românești prin interesul constant față de acest domeniu pe care îl va dezvolta în rândurile publicului cititor.⁷

Rubrica sportivă devine de acum încolo permanentă, spre construirea unei tradiții la care vor pune umărul în timp, prin susținerea unor rubrici similare, și celelalte ziare care au continuat demersul jurnalistic al *Ogorului* în sfera sportivă: publicația *Mureșul* prin rubrica *Sport, Înainte*

și *Glasul Mureșului* prin *Cronica sportivă*. Un aspect relevant pentru importanța tot mai mare acordată de ziarele mureșene sportului este faptul că la începutul anilor '30 rubrica sportivă ajunge ocazional chiar și pe prima pagină, după cum o ilustrează formatul gazetei *Înainte*, care constata alarmată în 1932 că „În orașul nostru activitatea sportivă este foarte redusă și amenințată să dispară cu totul.[...] Cu părere de rău trebuie să constatăm că elementul românesc, ca jucător, ca sportman, e aproape zero.»⁸ Situația avea să se îmbunătățească însă în curând, căci doar patru ani mai târziu, în contextul inaugurării Arenei sportive a Târgu-Mureșului, *Glasul Mureșului* scria că „Mișcarea sportivă ce se desfășoară în cuprinsul orașului nostru devine din zi în zi tot mai intensă și mai remarcabilă.»⁹

Arena sportivă, un complex sportiv în toată puterea cuvântului, a fost construită în anii '30 în zona denumită în epocă Parcul Elisabeta (actualul Parc Sportiv Municipal din zona Sălii Polivalente). Arena a fost inaugurată la 13 septembrie 1936, reprezentând unul dintre momentele de vârf ale sărbătorii orașului desfășurată sub denumirea de Luna Târgu-Mureșului (15 august-15 septembrie 1936).

Perimetrul arenei reprezenta o veche zonă de destindere pentru târgumureșeni, numită la începutul secolului al XIX-lea Parcul Elba, apoi mai târziu, Parcul Elisabeta, realizat odată cu primele eforturi de sistematizare a teritoriului existent cele două brațe ale râului Mureș.¹⁰ Este vorba despre prima grădină publică din Târgu-Mureș, realizată de inginerul de origine franceză Houchard Iosif, între anii 1816-1817, care la sfârșitul secolului includea alei pietonale, o zonă plantată și oglinda de apă care pe timp de iarnă devenea patinoar natural.¹¹

Devenit un punct de atracție și destindere pentru locuitorii orașului, Parcul Elisabeta suferă în timp mai multe modificări și completări, fiind extins între anii 1933-1936 în timpul mandatelor primarilor Ioan Pantea și Emil Dandea. Creată după spusele primarului Emil Dandea „spre prosperarea fizică și sufletească a tinerimei, spre delectarea cetățenilor noștri”, arena sportivă, aparținând în 1936 clubului sportiv „Mureșul” includea deja cinci „piste” de tenis, două piste „pentru fugă”, un pavilion de patinaj, teren de fotbal și o tribună cu 500 de locuri. Cercetătorul Ioan Eugen Man adaugă la acestea, conform unui plan de situație din 1935-1936, și intenția extinderii băii de vară a orașului (fostul ștrand „Voința”), cu lucrări rămase însă neterminate.¹²

Tradiția sportului ca subiect de presă începe așadar la Târgu-Mureș în 1921, cunoscând o dezvoltare deplină la mijlocul anilor '30, pentru a-și regăsi ulterior o inedită confirmare în paginile revistei *Vatra* care, pe lângă cultură, includea în sfera preocupărilor sale și sportul, debutând în 1971 cu rubrica *Însemnările unui fost cronicar sportiv* realizată de Atanasie Popa și continuând în 1989 cu rubrica *Despre fotbal cu adevărat*, semnată de antrenorul Cornel Dinu.

Angela MĂGHERUȘAN PRECUP
angelaprecup@yahoo.com

1. Federația Societăților Sportive din România, structură în cadrul căreia activa câte o comisie pentru fiecare sport.
2. Simion Gocan, *Societate sportivă română în Tg. Mureș. Apel*, în *Ogorul*, anul II, nr. 20, 18 mai 1921, p. 3.
3. V. R., *Constituirea societății sportive române*, în *Ogorul*, anul II, nr. 22, 1 iunie 1921, p. 2.
4. *Sportive*, în *Ogorul*, anul II, nr. 26, 29 iunie 1921, p. 2.
5. *Sportive*, în *Ogorul*, anul II, nr. 29, 20 iulie 1921, p. 3.
6. *Sport*, în *Mureșul*, anul II, nr. 20, 28 aprilie 1923, p. 3.
7. „*Gazeta Sporturilor*” în anii interbelici, în *Historia*, anul XI, nr. 111, martie 2011, p. 71.
8. Csig., *Cronica sportivă*, în *Înainte*, anul I, nr. 5, 30 octombrie 1932, p. 1.
9. *Inaugurarea Arenei sportive*, în *Glasul Mureșului*, anul III, nr. 75, 24 septembrie 1936, p. 3.
10. Ioan Eugen Man, *Tîrgu-Mureș, istorie urbană de la începuturi până în 1850*, Tîrgu-Mureș, Ed. Nico, 2006, p.176.
11. idem, *Tîrgu-Mureș, istorie urbană din anul 1850 până la primul război mondial*, Tîrgu-Mureș, Ed. Nico, 2009, p.163.
12. idem, *Tîrgu-Mureș, istorie urbană. Perioada interbelică, Târgu-Mureș*, Ed. Nico, 2010, p. 444.

Stimate domnule Adrian Giurgea,

Vă rog să aveți amabilitatea de a publica în revista dvs. următorul chestionar; alături de rugămintea mea, adresată tuturor poezilor – într-un fel sau altul – mureșeni de a răspunde la el.

Cu mulțumiri, al dvs.,

Al. Cistelean

Chestionar pentru

Dicționarul poezilor mureșeni

nume, prenume
pseudonime folosite
locul și data nașterii
numele, prenumele și profesiunea tatălui
numele de dinainte de căsătorie al mamei, prenumele, profesia
studii: școala primară, gimnaziul, liceul, facultatea (pe ani, cu menționarea numelor școlilor respective)
studii și burse post-universitare
doctorat
alte burse, studii
activitate profesională – pe ani, locuri de muncă, profesii și funcții exercitate
debutul publicistic (dacă nu e considerat relevant debutul absolut, se poate menționa și cel considerat ca atare; dar nu fără a-l preciza pe primul): loc, dată, nr., cu ce anume debutul editorial
cărți publicate, cu mențiuni bibliografice complete
antologii, prezențe în antologii sau volume colective
aparitii în străinătate (în volume, în reviste)

dosar de receptare critică – pe cât posibil complet și riguros în privința datelor (autor, titlul articolului, revista, nr., an, luna, pagina etc.)
strămoși sau rude cu activitate culturală, creativă sau de altă natură (științifică, politică, administrativă etc.), pe linie paternă și maternă, care s-ar cuveni menționați
alte aspecte relevante
premier literare, titluri științifice, medalii, ordine etc. (anul, motivația)

Notă:

Sînt rugați să răspundă acestui chestionar, în măsura în care pot și au bunăvoință, și rudele/urmașii poezilor dispăruți dintre noi. Răspunsurile pot fi trimise, prin poștă, la adresa revistei „Vatra” (str. Tușnad, nr. 5, Tîrgu Mureș, cu mențiunea „pentru Dicționarul poezilor mureșeni”); sau prin e-mail, la adresa vatra@rdslink.ro, cu aceeași mențiune.

Dicționarul îi va cuprinde pe toți poezii mureșeni, indiferent de limba în care se exprimă (s-au exprimat). Conceptul de „poet mureșean” e destul de flexibil, așa încît îi poate include și pe scriitorii născuți în județul Mureș și pe cei care, o vreme mai scurtă sau mai îndelungată, au activat/studiat într-una din localitățile județului.

Poeme de

ION HOREA

Cronica locurilor

Din Chicui, ca o carte se deschide Ardealul.
De la Corn, coasta Petii își dezvăluie meaul.
Dealuri vezi după dealuri de cum treci de Oroii,
Parcă timpul sarmatic ar veni înapoi.
Iclânzul, Iclandul, și Căpușul, și Bandul
La hotare vecine își ridică pândul.
Câte neguri, din Mureș își aruncă cenușa
Ca să vezi Chirileul, Sânmărghita, Șăușa,
Vidrasăul, Unghenii drumul țării-l deschid
Din Sânpaul la Ogra, din Giuluș la Cerghid,
Dileuțul sub Râpă și Dileul încoace,
Via Oarbei, pe dealuri de morminte, se coace,
Din Cipău pe la Iernut mai ajungi la Lechința
Și Vaideiul cu Valea ce-mi cunoaște credința,
Continit și Pârloage, Calea Morii și Togul
Parc-ar fi în ogradă melegarul și stogul,
Vânturi suflă prin nouri să se-aprindă cocenii
Cum se văd pe sub neguri, zimțuiți, Apusenii
Și Ineul la Norduri și sub crucea amiezii
Făgărășii veghind sub coroana zăpezii,
Cui ar fi, despre toate oarecândva să spui
Dinspre Dealul pădurii cum apuci spre Chicui?

Pietre de hotar

Pripon, la Cruce, Drumul țării, pe Calea Târgului, apoi
Între Gruiețe, Peste Vale, Boticășăști, Din-deal-în-jos,
La Gura Turzii, După Dălmă, pe Continit, la Buturoi,
În Râțul Limpede, Chicuiul, la Corn, pe Ghergheleu, în Dos,
Zăpodea, Gura Pojorâții, la Sat, pe Coastă, la Hodăi,
Între-Cărări, pe Hici, pe Coasta Oroului, Între-Răzoare,
Pârloage, Togul, Calea Morii, Grochile, Turdea, la Căstăi,
Fântâna Boilor, pe Dealul Căpușului, în Zăcătoare,
Pârăul Brețului, la Moară, pe Coasta Turzii, în Rupturi,
Pe Calea Bunii, Stăuina, în Boronești, în Poderei,
La Sântirim, în Fundul Turzii, la Iclânzul, la Sărături,
În Stegea, După Curmătură, pe Vale, Petea și Vaidei.

Cronica înserărilor

Din burdof, o umbră strânge căpătorul într-un cerc,
Lampa-i atârnată-n grindă, blidele pe masă-s pline,
Mămăliga-i răsturnată și prin abur mai încerc
Să văd duhul altor timpuri cum se-apropie de mine.
Linguri pun în lapte parcă bruci de aur și-i întorc
Și-o aromă de tocană dinspre sobă te îmbie,
Pui ulei pe varza acră, așteptând jumări de porc...
Dar, pe toate, unde-i pana ce-ar putea să le mai scrie?
Amintiri imaginare dintr-un loc pustiu acum
Vă invoc, și în tăcerea încercărilor de-atunci
Peste voi se lasă noaptea, peste mine cade bruma,
Rob al altor calendare de ispite și porunci.

Șezătoarea literară de la Giuluș

Șezătoarea literară de la Giuluș, ediția a doua, 2011, inițiată, organizată și coordonată de scriitorul și filosoful Eugeniu Nistor, este una dintre puținele manifestări culturale autentice din spațiul mureșean, care își propun să redea suflul cultural al satului românesc. Atașat de aceste meleaguri, autorul unei monografii a satului Giuluș, poetul Eugeniu Nistor are o contribuție esențială în promovarea și ilustrarea valorilor acestei așezări mureșene ca tradiție și vechime. Extrem de sugestive și expresive, versurile lui Eugeniu Nistor evocă în chip semnificativ geografia simbolică a acestei vetre de spiritualitate și istorie românească:

„Dinspre Giuluș răzbate-o doină
Cu iz de veac împărătesc –
Tot caut în adânc o noimă,
Și-amare amintiri stârnesc...
Dar, chiar sub negură sau moină,
Acolo-s ca-ntr-un cuib ceresc!”

În vibrantul elogiu pe care îl aduce satului românesc, Lucian Blaga sugerează perenitatea lumii rurale, ca spațiu matricial al sufletului românesc: „A trăi la sat înseamnă a trăi în zăriște cosmică și în conștiința unui destin emanat de veșnicie (...). Fiecare sat, care se respectă ca atare, există pentru sine în centrul unei lumi și are frumoasa mândrie de a fi puțin mai altfel decât toate celelalte. Fiecare sat vrea să rămână el însuși, nu vrea să dicteze celorlalte nici gustul, nici reguli de comportare. Satul e atemporal”. Satul Giuluș, loc al desfășurării acestei manifestări culturale de ținută și elevație, exemplifică, prin chiar condiția sa, statutul satului românesc de acum și dintotdeauna, ca matcă de istorie, cultură și spiritualitate românească.

Prof. univ. dr. IULIAN BOLDEA,
Decanul Facultății de Științe și Litere
din cadrul Universității „Petru Maior” Tg.-Mureș

La Giuluș, întâlnirea poeziei cu rugăciunea!

de Dorin BORDA

Duminică, 28 luna lui Gustar, mi-am semnat prezența în mijlocul scriitorilor, dascălilor, filosofilor, reuniți în satul Giuluș, comuna Ogra. Grupați acolo la „strigarea”, invitația unui fiu al locului, scriitorul, editorul, doctorul în filosofie **Eugeniu Nistor**, lector universitar la Universitatea „Petru Maior” Târgu-Mureș, cercetător asociat la Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române, for științific național al cărui premiant este, fiu al satului, care, în 2010, a inițiat și organizat ediția întâi a Șezătorii literare de la Giuluș, ajutat fiind de colaboratorii săi apropiați. Acum, în august 2011, Eugeniu Nistor a recidivat, nu s-a lăsat până ce nu și-a văzut continuată inițiativa, lucrarea sa de sorginte culturală, poate pe un alt plan. Așa a și fost la ediția a II-a, la care au răspuns prezent scriitorul, **Ion Horea**, „patriarhul liricii transilvane”, cum îl numește prof. univ. dr. **Teodor Vidam** la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, și domnia sa părtaș la întâmplarea literară, **Zeno Ghițulescu**, poet, romancier, dramaturg, **Lazăr Lădăriu**, poet, publicist, redactor șef al cotidianului „Cuvântul liber”, președintele Despărțământului Central județean Mureș al ASTREI, **Ileana Sandu**, poetă, traducătoare, consilier cultural la Primăria municipiului Târgu-Mureș, **Adrian Armand Giurgea**, poet, publicist, redactor de televiziune, redactor șef al publicației lunare „LitArt”, **Constantin Nicușan**, poet, eseist, profesor, doctor în filosofie, **Cornelia Toșa**, poetă, profesoară, **Mediana Stan**, poetă, redactor de editură, **Gheorghe Botezan**, poet.

Satul Giuluș, unde odinioară navigau „corăbii albe”, ne-a primit cu căldura soarelui dogoritor la acea oră de dinaintea amiezii. Ne-am răcorit apoi la izvorul credinței, al rugăciunii și închinăciunii. Povârnișul ne-a dus la Sfânta Biserică Ortodoxă cu hramul „Sf. Mihail și Gavril”, unde, cu evlavie, am trăit momentele Liturghiei duminicale, oficiată de preotul paroh al satului Giuluș, **Petru Giurgiu**, și preotul paroh al Ogrei, **Ioan Baci**, în finalul ei rostite fiind cuvinte pline de căldură și credință. În Casa Domnului s-au derulat secvențele șezătorii literare. Frumoase și concise. Pilduitoare exemple ale trudnicei munci de creator.

Coordonatorul, moderatul șezătorii, nimeni altul decât Eugeniu Nistor, i-a îndemnat pe invitați să devină „actorii” de drept ai șezătorii, nu înainte de a preciza că „Ediția întâi a constat, de fapt, într-un periplu al scriitorilor prin câteva așezări mureșene, nu o întâlnire neapărat cu giulușenii. Acum se realizează relația noastră cu dumneavoastră. Restabilim o relație necesară între scriitori și consumatori de carte.” Adresându-se credincioșilor, Ion Horea a spus că „Poezia se însoțește cu rugăciunea. Poezia este rugăciune. Este crezul în actul creației. Încredere în demnitatea de om, ca și credința.” Apoi a citit dintr-o carte de rugăciuni scrise de domnia sa, rugăciuni închinare părinților. Extraordinare și evlavioase rugăciuni-aduceri aminte. „Mă bucur că am prilejul să vă vorbesc în acest spațiu de reculegere, de pioșenie... Spiritualitatea românească a fost menținută de morala țărănească”, a ținut să zică prof. univ. dr. Teodor Vidam, de loc din Bogata-Mureș, care a citit poezia „Aduceri aminte”. Cu înflăcărare, Lazăr Lădăriu a ținut să să-1 felicite pe Eugeniu Nistor pentru această deosebită inițiativă. „Stâlpul principal al credinței noastre rămâne biserica. Prin ea trăim, prin ea supraviețuim. Ea, credința, ne-a salvat!” A citit apoi un poem de respirație tomnatică aici, în spațiul drag al Transilvaniei, precum și poemele „Aici, la noi, în Ardeal”, „Apele trec, pietrele veșnic rămân.” Din creația lor au mai citit și Adrian A. Giurgea („Semn divin”, „Geneză”), Constantin Nicușan („Ritm”, „Aș fi putut fugi”), Cornelia Toșa („Aceleași sălcii”, „Într-o vineri, seara”, „Lanul de mătase”), profesoara-poetă bucurându-se nespuse acum și aici, la Giuluș, l-a cunoscut pe maestrul Ion Horea, Mediana Stan („Patul”, „Baciul”, „Mielușel”) și Gheorghe Botezan („Lirică”). Un cald omagiu a fost adus de Eugeniu Nistor profesoarei pensionare **Elisabeta Popa** și regretatului cantor al bisericii, care a fost bunicul său, **Ioan Chelza**, cel care a slujit în strană 76 de ani (din 1920 până în 1996, când a trecut la cele veșnice). Le-a mulțumit tuturor pentru participare și a insuflat ideea revederii în 2012, la cea de-a treia ediție.

În încheiere, simpaticul, volubilul, iubitorul de oameni, de artă, **Ioan Megheșan**, primarul comunei Ogra, a spus că „Este o mare onoare pentru giulușeni să aibă acasă la ei oameni de literă, de cultură. Mă bucură prezența lor, așa cum mă bucură faptul că le-ați cinstit prezența ascultându-i. Vă mulțumesc!”

De adâncă vibrație sufletească, șezătoarea literară a fost urmată de o slujbă de rugăciune și de sfințire, oficiată la Crucea Eroilor, ridicată în inima satului Giuluș. La reușita însuflețitoare manifestări din satul Giuluș au contribuit Consiliul Județean Mureș, Primăria municipiului Târgu-Mureș, și Primăria comunei Ogra.

Media Marketing

**Peste 25 milioane € nerambursabili
(≈ 1000 miliarde de lei vechi)
investiții în județul Mureș.
Și este doar începutul.**

**Când alți români investesc în țări străine,
noi aducem valută în județul Mureș.
Și... vom continua.**

Media Marketing Tîrgu-Mureș, str. Iuliu Maniu nr. 3; 0748-277.510
www.3mc.ro

Șezătoarea literară LitArt 2011

Literatură, filosofie și muzică pe Câmpie

Șezătoarea literară LitArt 2011 de la Zau de Câmpie s-a bucurat de participarea a 11 colaboratori ai revistei LitArt, poeți, prozatori, traducători și publiciști mureșeni care, în cadrul întâlnirii cu publicul care a început sâmbătă 20 august la ora 11 și a durat mai bine de două ore, au împărtășit din gândurile lor despre soarta literaturii și a culturii române audienței formată dintr-un public cunoscător și generos care s-a implicat activ în dezbateri atât prin versuri și creații proprii, cât și prin interpretarea unor melodii ale căror versuri vin din literatura română clasică, făcând astfel o legătură absolut magică între creatorul modern și clasic.

Dar, iată în cele ce urmează un scurt desfășurător al evenimentului.

La ora 10.30 poeții, scriitorii, publiciștii și traducătorii invitați au sosit la Zau de Câmpie unde la ora 11.00, în Clubul Căminului Cultural din Localitate a început întâlnirea cu publicul. Au prezentat din creațiile lor poeții **Eugeniu Nistor, Marius Pașcan, Zeno Ghițulescu, Ileana Sandu, Gheorghe Botezan, Constantin Nicușan și Mediana Stan**. Jurnalista **Ioana Roman** a vorbit despre modul în care cultura este reflectată în media actuală și despre șansa scriitorului de a ajunge în „prime time”, în timp ce **Angela Măgerușan Precup** le-a pus la dispoziție spectatorilor, în premieră, o parte din noul său proiect cultural „Istoria reclamei mureșene în presă” mate-

rial multiplicat special pentru acest eveniment. De asemenea, criticul de artă **Cora Fodor** a făcut o prezentare a activității sale în descifrarea tainelor artelor plastice.

Profesorul **Porim Ioan** a încântat atât invitații cât și publicul prezent în sală cu un grupaj de melodii pe versuri ale poezilor români clasici, iar profesoara **Iurian Suzana**, președinte al Asociației Femeia Mileniului III de la Zau de Câmpie a vrut să ne confirme faptul că atmosfera din timpul șezătorii a fost una care a deschis apetitul pentru creație, domnia sa citind un poem scris chiar în timpul șezătorii, inspirată fiind chiar de organizarea acesteia la Zau de Câmpie. Iat-o mai jos:

Zâmbet de înger

Stau mută aici
la Sărbătoarea Cuvintelor
Gândurile refuză
să se nască,
doar sufletul meu
stă tolănit
pe aripi de înger.
Poeți, prozatori, jurnaliști
stau aici, lângă noi
ne alină rănilile
cu lumina cuvintelor.
Acum când pâinea amintirilor
e coaptă deja în cuptorul vieții
credeam că a uitat de noi
Îngerul Poeziei
cu plete de spice coapte.
Poezia trece desculță
privind pe geamul Căminului Cultural.
Eu știu de ce se bucură:
un înger mi-a zâmbit pe ascuns.

Nu în ultimul rând, din public a luat cuvântul preotul **Gheorghe Oltean** care a ținut să invite scriitorii mureșeni să vadă replicile în miniatură ale unor sculpturi celebre, printre care *Poarta Sărutului* sau *Masa Tăcerii* ale lui Brâncuși realizate de el și postate chiar în curtea casei sale de la Bărboși.

Primarul comunei Zau de Câmpie, **Alexandru Iurian**, care s-a implicat activ în pregătirea evenimentului, a dovedit o dată în plus că un adevărat gospodar este doar acela care pune preț pe cultura locală și pe dezvoltarea spirituală a cetățenilor pe care îi păstrează, declarându-se deschis să susțină asemenea evenimente și pe viitor.

Discuțiile au continuat în timpul mesei, dar și în timpul vizitei ce a urmat la principalele obiective din Zau de Câmpie, lacurile cu pește și Castelul Ugron unde istoria și arhitectura au ațâțat din nou imaginația și pofta creativă a celor prezenți.

Întreaga manifestare din vara lui 2011, desfășurată în cadrul unui proiect susținut de Consiliul Județean Mureș, a fost moderată de **Adrian Armand Giurgea**, redactor-șef al revistei *LitArt*, care a reușit prin acest demers să ofere iubitorilor de literatură din Zau de Câmpie și din împrejurimi posibilitatea de a intra în dialog cu scriitorii mureșeni și a declanșa astfel dorințe creatoare în interiorul fiecăruia din ei. (**Reporter**)

SINGUR PRINTRE NUDURI

de Vasile MUREȘAN

În expoziția de grup de la sala „Nostalgia” din Cluj, artistul târgumureșean Marcel Naste prezintă o parte din ciclul nuduri. El valorifică în stilul modern o temă abordată din cele mai vechi timpuri, „Nudul”. Motivul uman este doar aparent subiectul tablourilor sale și mai degrabă artistul însuși este tema picturilor sale. Tema nudului ne duce cu gândul la Eros, la antinomia Bărbat-Femeie prin care propunând nudul feminin artistul se oglindește pe sine. Vedem în demersul plastic al pictorului Marcel Naste nuditatea feminină simbolizând starea de inocență primară reîncarnarea materiei prime (Prakriti).

Artistul realizează o serie cu nuduri, iar identificarea femeii se efectuează prin dominantă cromatică și prin reprezentarea simbolică a femeii, prin marcarea atributelor sexului cu scriitură sub formă de spirală în culoare pură, iar pata mare a nudului (torsului) în culoare dominantă. Simboluri precum spirala asemuită cochiliei melcului, evoluției, dezvoltării ciclice progresive, vulvei, spirala șarpe încolțit având semnificații lunare, acvatice și feminine, iar raportat la timp, mișcare spre infinit a lumii materiale și ideilor. Semn optimist dar având încărcătură ambivalentă naștere-moarte (Calpa și pralaya). Încarnare a logosului divin sau a inteligenței satanice - femeia. Dezbrăcarea veșmintelor o văd ca pe o abolire a lucrurilor ce îl separă pe artist de lumea ce îl înconjoară și o restabilire a contactului direct cu energiile cosmice. În psihanaliză se consideră că nuditatea și reprezentarea ei sunt expresii a dorințelor de demascare și de punere în valoare a adevăratei personalități.

Iată deci motivația căutării Eului și a identității artistice la Marcel Naste. Discursul plastic este unul armonios rostit cursiv fără sincope. Concretul și abstractul, realitatea și ficțiunea, figurativul și nonfigurativul perechi antinomice se împletesc armonios și transmit empatic trăirile și sentimentele artistului. Pendulând între concret și abstract, între cerebral și spontan, între rațional și irațional, artistul se exprimă coerent și dovedește o

foarte temeinică stăpânire a mijloacelor de expresie, compoziție, culoare, totul pe fondul unor armonii consonante și a unor forme plastice reduse la esență. Pe fondul vibrat calm în armonii de griuri colorate înalte de o deosebită finețe se produc translații între personajul principal și spațiul pictural înconjurător rezultata fiind unitate picturală. Scriitura grafică dezinvoltă leagă suprafețele picturale și scoate în evidență esențialul. Artistul practică o pictură de limbaj nu de motiv, acesta fiind numai un pretext. În tablourile lui Marcel Naste se întâlnesc trasee amintind de o logică obișnuită a formelor expresia energiei creatoare de factură intelectuală împletite cu trasee spontane, imprevizibile, ținând de hazard, amintind de Action-painting. Tușe viguroase în pensulă și șpaclu construiesc figura pe fondul rafinat vibrat în griuri colorate. Aceste realizări ne amintesc prin cromatică și prin rafinament de Nicolas De Stael, Matisse și de românii Vasile Grigore, Adrian Chira, Mihai Frunză. Totuși, se recunoaște chiar dacă își revendică tangențe cu cei mai înaintați artiști și cu alți artiști, totuși lucrările sale se constituie în entități personale rotunde complexe și complete. Se vede aceasta în tușele viguroase în pensulă și șpaclu care construiesc figura pe fondul rafinat de griuri colorate. Tandre și melodice, formele se împletesc în subtile armonii cromatice cu grafismul dezinvolt indicând un amplu registru de stări și forme de expresie. Numeroasele mijloace tehnice utilizate permit o bogată și spumantă exprimare plastică. Lucrate în tehnică mixtă acril, sprei, pastă de relief și culori vinilice modelate în pensulă și șpaclu, în tușe largi scriitură fine și dripping. Tablourile sale din ciclul abstract și nuduri sunt complexe simfonii cromatice amintind de concertele de jazz atunci când solista linie sau pată iese în față. Pictura lui Marcel Naste nu reprezintă sentimente trecătoare și are acoperire în cunoaștere, exprimate prin organizare, cromatică și armonie. Artistul a dat la o parte valul iluziei pentru a ajunge la adevăr.

GLOSE

Congruența filosofie – comunicare (II)

de Eugeniu NISTOR

În căutarea dovezilor de netăgăduit că între filosofie și comunicare a existat întotdeauna o relație puternică, vom poposi, de această dată, și vom stăruii cu cercetările noastre asupra operelor gânditorilor antici **Anaxagora**, **Protagoras din Abdera**, **Socrate** și **Platon**, prin care miracolul filosofiei grecești continuă să ne uimească și astăzi.

Om de văz, prin origine și avere, mărinimios cu rudele, cărora le-a dăruit întregul său avut, retrăgându-se apoi din viața cetății spre a se consacra cercetării “naturii”, gânditorul **Anaxagora** (c. 500-420 î.Chr.), discipol al lui Anaximene, a fost, după cum relatează Diogenes Laertios, “cel dintâi care a pus rațiunea peste materie”, iar “cartea sa, scrisă plăcut și cu măreție, începe prin următoarele cuvinte: *Toate lucrurile erau amestecate la un loc; pe urmă a venit rațiunea și le-a pus în rânduială.*”¹ Desigur, din această armonizare a lumii și a lucrurilor prin rațiune, presupunem că făceau parte și diversele modalități de a comunica și de a relaționa între oameni. Așa cum constată și cronicarul antic, stilul lucrărilor lui Anaxagora era plăcut și emana măreție, grandoare, fiind în ton cu manifestările oratorice care se studiau în școlile vremii; căci oratoria devenise, deja, în cetățile grecești și în coloniile acestora, o profesie de mare prestigiu social. De altminteri, conform unor teoreticieni avizați, retorică veche sau paleoretorică era considerată, la origine, o disciplină filosofică, în aria ei de preocupări intrând, deopotrivă, limba și stilul exprimărilor, precum și părțile constitutive ale discursului public, apoi, cu timpul, avea să-și lărgască și să-și intensifice considerabil amplitudinea, tinzând către o artă desăvârșită a cuvântului, a exprimărilor orale sau scrise, dar și a gestului și atitudinii vorbitorului, a demonstrației pe bază de argumente, prin care acesta urmărea să persuadeze publicul, să-l “seducă” și să-i imprime propriile sale convingeri. Cercetătorii proceselor comunicative au depistat elemente de bază ale teoriei retorice de mai târziu chiar și în poemele homerice, deși aceasta se va configura ca “artă a artelor” sau “știință a științelor” abia în secolul V î. Chr., când Corax și Tisias au redactat primul manual (cunoscut) al domeniului, *Tehnică retorică*, unde celor interesați li se dădeau îndrumările corespunzătoare pentru o bună inițiere practică, în baza unor reguli, strategii și procedee uzuale eficiente. În lucrarea *Sofistul* Aristotel susține că inventatorul retoricii a fost Empedocle (după cum al dialecticii era socotit a fi Zenon), afirmând că acesta “era adept al lui Homer și era versat în felul de a se exprima, fiind meșter în metafore și-n întrebunțarea tuturor celorlalte procedee poetice.”²

O adâncire a raportului de congruență filosofie-comunicare vom descoperi în concepțiile celor mai de seamă sofști, între care, pe un pedestal mai înalt ne vom întâlni cu gândirea și ideile îndrăznețe ale lui **Protagoras din Abdera** (481-411 î.Chr.). Acesta susținea că, privitor la orice lucru de pe pământ, sunt două raționamente, situate pe poziții opuse unul față de altul, teză concentrată în celebra lui maximă, cu conținuturi atât de relativizante: “*Omul este măsura tuturor lucrurilor; a celor care există precum există și a celor care nu există precum nu există.*”³ Istoricii antici afirmă că este primul care a pretins bani pentru lecțiile sale de oratorie predate, având merite incontestabile în evoluția acestei arte, între contribuții fiind enumerate: deosebirea timpurilor verbale, importanța acordată acțiunii la momentul oportun, întemeierea concursurilor de oratorie și predarea modului de întrebunțare a sofismelor într-o dezbaterie euristica, dar, în același timp – subliniază aceștia – “în dialectica lui, a neglijat înțelesul în favoarea îndemănării verbale și a dat naștere modei discuțiilor polemice, așa de răspândită astăzi...”⁴, astfel încât contemporanii săi recunoșteau că “stă printre alții Protagoras, cel neîntrecut în polemici.”⁵ Teoretician al retoricii, recunoscut ca atare, gloriosul sofist din Abdera a compartimentat vorbirea în patru specii distincte: rugăminte, întrebare, răspuns și comandă, alte mărturii ale timpului precizând că, de fapt, ar fi împărțit-o în șapte părți: narațiunea, întrebarea, răspunsul, comanda, raportarea, rugămintea și invitarea, numindu-le “fundamentele vorbirii.”⁶ Imprudent, nu a evaluat corect mediul social și spiritul epocii în care trăia și a făcut unele afirmații “deranjante” în lucrarea sa *Despre zei*, ca în fragmentul de mai jos: “În ce-i privește pe zei n-am mijloace să știu nici că există, nici că nu există; căci multe sunt pricinile care împiedică cunoașterea; atât obscuritatea problemei, cât și scurtimea vieții omenești.”⁷ Acest pasaj introductiv avea să-l coste mult: atenienii l-au trimis pe crainicul cetății să-i strângă toate scrierile de pe la cei care le dețineau, dându-le apoi pradă focului în piața publică, iar pe Protagoras l-au expulzat!

O figură aparte a fost și o conduită distinctă pe scena comunicării și a relațiilor publice din antichitatea greacă a avut **Socrate** (469-399 î.Chr.), celebrul filosof oralist al Atenei, binecunoscut din scrierile contemporanilor săi, care era predispus să discute și să argumenteze în contradictoriu, în agora, cu oricine, “scopul lui fiind să ajungă la adevăr, nu să schimbe părerea celui alt.”⁸ Dar ironia socratică, mușcătoare și inteligentă, se abătea fără cruțare asupra partenerului de

discuții, ea făcând parte din *corpus*-ul de tehnici dialogice ale filosofului, un exemplu imediat al acestui mod original de “moșire” a adevărului fiind cel relatat de către comentatorul antic Laertios: “*Se spune că Euripide i-a dat să citească scrierea lui Heraclit și i-a cerut părerea asupra ei, iar el i-a răspuns: Partea pe care am înțeles-o e minunată și îndrăznesc să cred că la fel e și cea pe care n-am înțeles-o; dar e nevoie de un scufundător din Delos spre a înțelege totul.*”⁹ Înțelepciunea i-a dus faima până departe în lumea greacă. Cu toate că ceva-eva a luat, totuși, și de la sofști, dacă ținem cont de unele replici puse în seama lui, precum aceea legată de aprecierea virtuților unui tânăr, când filosoful constată că acestea se reduc la a nu depăși măsura în nimic, semănând, întrucâtva, cu binecunoscutul enunț al lui Protagoras. Dar moartea i se va trage de la niște denunțatori oneroși, între care se afla și un membru al tagmei retorilor, și anume și Lycon, ceilalți doi fiind Anytos, exponentul politicianilor și al meșteșugarilor, și Meletos, acuzatorul din partea poezilor care, la rândul lor, nu și-au încheiat nici ei prea bine viața: la scurtă vreme după sfârșitul eroic al lui Socrate (condamnat să bea paharul de cucută), în timp ce acestuia i se ridicase o statuie de bronz la Atena, pe Meletos compatrioții săi îl condamnă la moarte iar pe Anytos și Lycon îi alungă din cetate.

Întemeietor al celebrei școli care funcționa în grădinile lui Akademos, (*Academia*), în anul 387 î. Chr., creator al unui sistem doctrinar care îi poartă numele – sistemul filosofic platonician –, configurat în dialogurile din tinerețe și bine structurat în cele de maturitate și senectute, care transpare și din epistolele adresate unor oameni de seamă ai vremii sale, **Platon** (427-347 î.Chr.) “comunică” cu noi, peste secole și milenii, prin intermediul operei sale, faimoasa *teorie a ideilor* continuând să ne uluiască și astăzi! Așadar să rememorăm: conform teoriei platonice, realitatea, fe nomenale și lucrurile pe care le percep simțurile omenești, nu pot avea înțeles decât acela de copii imperfecte ale unor idei transcendente, care sunt forme eterne, imuabile și incoruptibile – ca ideea de om, de bine, de frumos, de dreptate –, toate situate în afara spațiului și a timpului, dominate și gravitând în jurul *ideii de bine* (considerată a fi de natură divină), conform caligrafiilor cronicarului: “De aceea spune Platon că, dacă vrem să înțelegem dintr-o privire principiile care stau la baza universului, trebuie mai întâi să deosebim ideile în ele însele (...) Fiecare idee este eternă, este o noțiune și, mai mult, este neschimbătoare. De aceea spune Platon că ideile în natură stau ca modele și că toate celelalte lucruri se aseamănă cu aceste idei, din cauză că sunt copiile acestor modele.”¹⁰ Deoarece lucrurile percepute cu ajutorul simțurilor nu sunt decât niște *umbre*, adică un fel de copii ale ideilor transcendente, ele nici nu pot avea realitate (imanență) decât în măsura în care participă la idei.

Concepțiile despre *ființă* decurg și din unele influențe exercitate asupra sa de către doctrina pitagoreică, el susținând, printre altele că “sufletul este nemuritor și transmigrează în mai multe corpuri; principii lui e numeric, pe când cel al corpului e geometric.”¹¹ Apoi, după regula diviziunii, definește sufletul ca “ideea sufletului vital răspândit în toate direcțiile”, care “se mișcă de la sine și e tripartit: partea lui rațională își are sediul în cap, cea a pasiunilor generoase în inimă, în timp ce partea care produce poftele este așezată în regiunea buricului și a ficatului.”¹² Pretextul unei discuții între Socrate și prietenii săi, Simmias și Kebs, petrecute în dialogul *Fedon*, este cadrul pe care și-l oferă Platon pentru a încerca un portret al *Gânditorului*, în sens generic, arătând astfel că “cei cu adevărat filosofi își înfrânează și încăpățănare toate poftele truștești și nu se predau lor. Nu se tem nici că li se va prăbuși casa, nici că-i va copleși sărăcia, cum face marea mulțime și vânătorii de averi; nici de umilință nu se tem, nici de dispreț, cum fac cei ce aleargă după onoruri și dregătorii.”¹³

În *Legile* și *Republica* (dar și cu unele vagi ecouri în *Dialoguri*), este configurată *teoria statului*, prin care Platon preconizează alcătuirea unui cetăți ideale, în care să coexiste trei caste: filosofii, gardienii și demosul (agricultorii și meseriașii), în care primii să dețină rolul conducător. În *Scrisoarea a 7-a*, adresată apropiaților lui Dion din Syracuse (spirit rebel și lider al luptătorilor împotriva tiraniei) după moartea acestuia (în anul 354 î. Chr.), Platon își expune tocmai aceste concepții politice cu privire la constituția statului sicilian în timpul stăpânirii tiranice a lui Dionysios cel Bătrân și a urmașului acestuia, Dionysios cel Tânăr, exprimându-și aprecierea pentru prietenul său de demult, care îi împărtășise convingerile până la trecerea în neființă, filosoful fiind incredințat că syracuzanii trebuie “să devină liberi, să fie guvernați după cele mai bune legi.”¹⁴; or acest lucru nu se putea înfăptui decât dacă la cârmă ar ajunge filosofi de meserie: “Spre cinstea Filosofiei, este de datorie mea să afirm că numai cu ajutorul ei pot fi stabilite drepturile politice și civice; neamurile omenești nu vor fi scutite de calamități mai înainte ca adevărații filosofi, în toată puterea cuvântului, să preia puterea de stat sau ca tagma conducătorilor de stat, printr-o minune divină, să devină adepta Filosofiei.”¹⁵

Platon rămâne însă marele maestru al dialogului, trăsăturile și caracteristicile acestei maniere de comunicare fiind multiple, dar și restrânse, conform propriilor aprecieri, la doar două *rosturi*, “unul destinat pentru a învăța, altul pentru a cerceta. Cel dintâi se împarte și el în două specii: teoretic și practic; la rândul lui, teoreticul se împarte în fizic și logic, iar practicul în etic și politic.”¹⁶ Apoi vine rândul dialogului de cercetare să fie compartimentat “în două diviziuni principale: exercitarea minții, iar cealaltă, victoria în controversă. Partea care urmărește exercitarea minții are și ea două subdiviziuni, una înrudită cu arta moașei, cealaltă care pune la probă, iar cea care urmărește controversa este, la fel, subîmpărțită într-o parte care aduce critică și alta care distruge tezele.”¹⁷ Sunt expuse, apoi, *diferite modalități de comunicare* între oameni, care necesită o limpezire a lor prin prisma rolurilor sociale care le revin: prima fiind specifică oamenilor politici, care practică “discursul politic”; a doua “este aceea pe care o scriu retorii și o prezintă fie a demonstra, a lăuda, a critica sau a acuza. De aceea această specie de vorbire este numită retorică.”¹⁸; a treia se referă la așa-zisa “vorbire comună”, pe care o exercită orice persoană în viața ei privată; a patra este și ea o modalitate specializată de comunicare, fiind specifică “acelora care conversează prin întrebări și răspunsuri scurte date la întrebările puse; acest fel de vorbire se numește dialectică.”¹⁹; a cincia modalitate de comunicare este dată de limbajul meșteșugarilor, “care se întrețin despre subiecte privitoare la meseria lor; aceasta se numește vorbirea tehnică.”²⁰ Inventivitatea deosebită și preocupările lui Platon pentru știința retoricii, decurgând, ca posibilitate, și din prietenia cu marele profesor atenian de oratorie Isocrate, este dovedită și de osârdia sa pentru înțelegerea și *teoretizarea elementelor de bază* ale acesteia; astfel, el stabilește existența a șase feluri de retorică: 1. *persuasiunea* – când oratorii susțin cauza războiului sau încheierea unei alianțe cu o cetate vecină; 2. *disuasiunea* – când vorbitorii pledează pentru pace; 3. *acuzăția* – când vorbitorul acuză pe cineva că i-a pricinuit vreun rău sau cine știe ce nedreptăți; 4. *apărarea* – când vorbitorul neagă acuzațiile aduse; 5. *elogiul* – când oratorul laudă faptele, virtuțile și valoarea personalității cuiva; 6. *critica* – când oratorul expune pe un ton sever despre faptele lipsite de onoare și pline de rele intenții ale cuiva. O serie de alte considerații are filosoful despre cele patru specii ale unui discurs: “*Prima constă în a vorbi ceea ce trebuie, alta a vorbi în măsura cerută, a treia a vorbi potrivit cu auditoriul și a patra, la momentul când trebuie.*”²¹

Sfârșitul și înmormântarea lui Platon (în anul 347 î. Chr.) a fost pe măsura operei sale filosofice, fiind lăsat să-și doarmă somnul de veci în chiar incinta Academiei, acolo unde a trăit, a cercetat și a scris cea mai mare parte a vieții sale, la ceremonia funebă participând o mare mulțime de admiratori și cetățeni atenieni, veniți spre a-i împlini gânditorului o ultimă dorință, manifestată cu ardoare: “să lase amintirea sa, fie în inimile prietenilor, fie în cărțile lui.”²²

NOTE:

1. Diogenes Laertios, *Despre viețile și doctrinele filozofilor*, vol. I, trad. de C. I. Balmuș, comentarii de Aram M. Frenkian, prefață și notă biografică de Adelina Piatkowski, ediție îngrijită de Ion Acsan și Adelina Piatkowski, București, Ed. Minerva, Colecția Biblioteca pentru toți, 1997, p. 95
2. Diogenes Laertios, op. cit., vol. II, p. 175
3. Ibidem, p. 258
4. Ibidem, p. 259
5. Ibidem
6. Ibidem, p. 258
7. Diogenes Laertios, op. cit., vol. I, p. 106
8. Ibidem, pp. 106-107
9. Ibidem, pp. 195-196
10. Ibidem, p. 214
11. Ibidem
12. Platon, *Dialoguri*, traducere de Cezar Papacostea, București, ed. Iri, 1998, p. 187
13. Platon, *Scrisori*, traducere din greaca veche, cuvânt înainte și note de Adelina Piatkowski, București, Ed. Humanitas, 1997, p. 88
14. Ibidem, p. 91
15. Diogenes Laertios, op. cit., vol. I, p. 208
16. Ibidem
17. Ibidem, p. 220
18. Ibidem
19. Ibidem
20. Ibidem, p. 223
21. Ibidem, p. 205

Un gol valabil

de Ioan SUCIU MOIȘA

(Continuare din pag. 1)

Îndeobște poemele suportă o oarecare retorică estetizantă, așa încât gravitatea clamată de poet nu este susținută de tulburătoare profunzimi, care să înfioare lectorul. „Voi fi mereu/ între lumina ta/ și umbra-mi căzută/ pentru ca tu/ nîcîcînd să nu cunoști/ noaptea de dincolo de mine./ ci doar/ să stingi cu privirea/ necuprînsul petic de cer/ pe care/ norii secați de poaie/ se îngrămădesc/ deasupra pustiului din mine./ Voi fi mereu/ între tine/ și noaptea mea/ până când/ mînunchiul tău de raze/ va destrăma/ forma înghețată/ prin care umbra mea/ își trăiește ultima secundă/ din mitul veșniciei.”

În „Povești”, poezia este mult mai schematică, specificată mai mult de „ludus” decât de gravitate. Textele sunt scrise din vârful creionului, sunt expeditiv, ca și cum poetul ar fi fost pătruns de lenea elaborării. Iată cum se derulează „A treia poveste”: „din flori/ aduni culori/ în sân/ miroso de fân/ și-n păr îți cerni mușcate/ învii/ fără să știi/ când treci/ prin albișii seci/ dar te usuci în glastră”, Deși par doar simple versificări într-un moment de relax, aceste poezii, dincolo de aparența jocului, au toate idei bine conturate.

În secvența „Rime răzlete”, așa după cum anunță titlul, structurarea poemelor nu are neapărat privilegiul rigorii; vrea să spună poetul că există în această parte a cărții mai multă spontaneitate, mai multă sevă entropică. De observat că Bucur revine oarecum la formulările din prima parte, cu mențiunea că aceste poeme sunt mai picturale, mai aproape de culorile naturii și de „melancoliile” generate de contemplarea locurilor, probabil de baștină, în poeme precum Rîul care doarme; Durerea lacului; Melancolie, Albastru și verde, și altele. Dar poetul e totuși vesel, tristă e doar poezia, după cum enunță în poezia „Vesel poet”: „Vesel poet./ tristă poezie./ parfum desuet/ în livada pustie./ Dar nimeni nu-l știe/ când vîntul adie./ Poet zămbitor./ versuri plîngînde./ soare din nor/ peste umbre flămînde./ Foc palid de unde/ nimic nu s-aprinde”.

Secvența „Triate” își are probabil justificarea în faptul că poemele sunt structurate în strofe de câte trei versuri, căci nu pare a avea o semnificație de conținut și nici formală care să vină în sprijinul titlului acestui ciclu de poeme, dacă avem în vedere nu se structurează precum poezia greacă (o strofă, o antistrofă și o epodă) și nici alte specificități nu sunt de semnalat. Această secvență cuprinde doar șase poezii, de scurtă respirație, în care regăsim, alături de formulări retorice, și motivul îngerului sau al clepsidrei, semn că poemele aparțin unei perioade mai

vechi; anii '70 – 80'. Reținem în acest sens poezia „Revolta timpului”: „, Furtuni de nisip/ în clepsidrele sparte./ Revolta secundelor moarte./ Îngeri căzuți/ în râuri de ceară./ Aripă topite de soare./ Murgi galopînd/ peste strada pustie./ Degetele tremurînde pe masă”.

Oricum, Bucur dovedește că stăpînește bine limbajul poetic, că are lecturi de gen și că a învățat ce înseamnă poezia la modul cum se scrie astăzi, cu defectele și calitățile ei.

Poeziile din ultima secvență, „Urme”, chiar dacă aduc oarecum parfumul empațiilor lecturale, sunt parcă mai agreabile, ca de exemplu poemul „Zămbește, doamnă!”, cu sunori dinesciene, dar nu lipsit de farmec: „Zămbește, Doamnă./ prin lacrima fierbinte și calmă./ cât nu e toamnă./ cireșii înflorindu-ți în palmă/ să-ți lase privirea să doarmă./ Nu plînge, Doamnă./ îngheață-ți lacrima în barbă./ chiar de e toamnă./ petala căzută și oarbă/ te-așteaptă culcată în iarbă.”

Sigur, s-ar putea face pe versul „Îngheață-ți lacrima în barbă” oarece ironii, căci barba la modul acestei formulări adecvează mai mult bărbaților. Dar s-ar putea să fie doar un moment de neatenție!

În tot, s-ar putea spune, alunecînd pe o rază din tăriile limbajului și ale visării romantice, în realitatea nu prea roz, după cum se cunoaște, că s-ar găsi substanță pentru profunde și cutremurătoare elegii, căci poezia, în momentul de față, se află pe stradă, trece pe lângă tine, nu trebuie decât să întinzi mîna, s-o iei și s-o duci acasă, dacă acasă n-ai destulă. Acum e adevărat că nu putem ști ce spațiu are în vedere poetul; cel românesc sau cel german.

Dincolo de acest aspect, trebuie să recunoaștem că a trecut vremea idilizărilor, că s-au prea bătătorit aceste drumuri și nici nu mai există domnițe care să plece urechea la sunurile acestea obosite. Poate că e un timp al prozei, dar la fel s-ar putea că prea multă poezie nu face bine la auz, dovadă că după decenii de lecturi pe la sate, făcute de câțiva poeți insistenți din zonă, țărani au început să se sastisească în așa hal încât, atunci când aud vin poezii cu plictiseala în mapă, o iau spre marginea satului, în loc să se prezinte la căminul cultural.

Trebuie să începem să scriem poemele foamei, ale căutărilor prin gunoaie, iar dacă vrem să vorbim și despre lucruri înalte, să scriem un poem al consumului. Mulți poeți trăiesc într-o lume utopică, fără auralaci și oameni ai străzii; o lume a cuvintelor căutate, care se înșiră, elegante și goale, într-o lume în care textul moare încet.

Memorie și adevăr epic în opera lui Ștefan Bănuțescu

de Diana NIȚULESCU

Universul narativ pe care îl conturează Bănuțescu pare să fie, deopotrivă, și real și ireal, evocarea confecționînd un fel de aură de magie și mit în jurul personajelor, a întâmplărilor și a gesturilor. Așa cum observa criticul literar Ion Simuț, această lume ficțională este un conglomerat de referențialitate și evocare fantasmatică: „Evocarea produce același efect straniu ca la Sadoveanu în *Hanu Ancuței*. Martorii unei lumi crepusculare ne transmit ultimele ei semnale. O civilizație apusă sau un amestec de civilizații, cu reziduuri bizantine, sunt salvate de povestiri. Iar povestitorii - în principal: Milionarul și Generalul Marosin - creează impresia că vin din altă lume, acoperită sub un efect de irealitate, pentru că e o lume pierdută sau pe cale de dispariție. Reală pentru scriitor sau pentru povestitorii săi, lumea bănuțesciană e fantastică pentru cititori sau pentru ascultătorii direcți ai povestirilor”.

„Vocația paradigmatică” și „obsesia descendenței”, despre care vorbește Monica Spiridon nu sunt deloc fără legătură cu tema Memoriei, a necesității personajelor de a face apel la resursele anamnetice pentru a-și asuma o identitate proprie cât mai consistentă. Legea succesivității, a repetiției, a derivării dintr-o rădăcină ontologică paradigmatică a tuturor evenimentelor pare să fie recurentă și exemplară pentru proza bănuțesciană.

În *Cartea de la Metopolis*, povestirea însăși deține o finalitate restauratoare, ea are rolul și finalitatea de a recupera un timp revolut, anumite situații și gesturi cu valoare de arhetip, care ar putea contribui la restabilizarea ontică a unei lumi care se scufundă treptat, o lume în structura căreia se insinuează valențe ale agoniei și declinului. Din oscilarea între prezent și trecut derivă, însă, chiar conformația vectorului fantasticului bănuțescian.

Toposul memoriei este strîns legat de regimul parabolic și alegoric al romanului lui Ștefan Bănuțescu, regim extrem de bine consolidat, dacă ne gândim măcar la alegoria acestui oraș care se scufundă pe măsură ce locuitorii extrag marmura prețioasă din străfundurile terenurilor pe care este clădit. Pe de altă parte, fiecare personaj are, în alcătuirea lui, și un filon alegoric, semănînd, în această privință, cu tectonica unui palimpsest, alcătuit din mai multe straturi existențial-caracterologice: generalul Marosin este, în acest sens, simbolul alegoric al unei personalități aflate în declin, Generalul Glad este un personaj ce simbolizează tipul străinului etc.

Efortul de a reconstitui un anumit trecut se regăsește și în arta prozatorului de a numi universul ficțional pe care îl configurează. Antroponimele sunt de o mare diversitate, ele fiind dublate de porecle savuroase, pitorești, în timp ce toponimele concentrează în plastica lor lingvistică unele legende legate de acele locuri (Mavrocordat, Piciorul Neamțului, Metopolis, Palatul de papură). În același timp, denumirea unor firme au rezonanțe exotice sau cosmopolite (Cerealino-Caffaro, Sămînța. Societate de Îmbunătățiri Funciare și Culturi Selective, W.W. Bazacopol & Emil Havaet Lascareanno).

Prezența memoriei epice este revelată, nu în ultimul rând, și de caracterul sintetic al configurației romanești, ce poate fi definită și din unghiul unui roman cu caracter mitic, al unui roman alegoric, al unui roman de aventuri sau, pur și simplu, al unui roman istoric. Alex. Ștefănescu crede, chiar că putem anexa romanului *Cartea de la Metopolis* semnificațiile tipologice ale unui roman monografic, ce se conturează printr-o fină rețea de repetiții, reveniri și așteptări. Memoria romanească nu se dezvăluie, însă, doar la nivelul documentării, al inventarierii elementelor unei realități situate în trecut, pe care, prin resurse anamnetice incontestabile, scriitorul o extrage din uitare, conferindu-i validitate ontologică și substanțialitate gnoseologică. Există și o altă accepțiune a validării memoriei, și anume în latura sa de poetică a prozei, prin care scriitorul își asumă diferite stiluri și procedee narative, pe care le convoacă în sfera strategiilor sale epice, în contextul unui protocol literar inconfundabil, cu caracter de „idelect” stilistic.

Absența obiectului este echivalentă, în proza bănuțesciană, cu o adevărată provocare a memoriei, a revelațiilor anamnetice ale unor personaje care caută să reconstituie trecutul prin intermediul povestirii, al legendei, al ritualului narativ. Uneori, naratorul însuși își resimte propria lui memorie ca fiind necredibilă, inefficientă, fisurată de o incapacitate funciară de a suplini golurile din lumea reprezentată epic.

Preocupat de propriile structuri narative, într-un gest de autoreflexivitate, naratorul așază accentul mai ales asupra ceremonialului epic și asupra propriului său rol, particularizat într-o dimensiune ce vizează raporturile dintre instanța auctorială și text. Desigur, în aceste condiții, rolul naratorului poate sugera și exprimarea scenică a partiturii narative, integrarea sa într-un protocol narativ analog unei reprezentații teatrale. Narațiunea, așadar, nu se prezintă în fața cititorului în haine de lucru, ci, mai degrabă, într-o ținută ceremonialică, rafinată, iar vorbirea îmbracă forma unei retorici pe cât de persuasive, pe atât de surprinzătoare.

Se poate observa, astfel, faptul că, încetul cu încetul, narațiunea nu își mai propune să se orienteze înspre o realitate exterioară, ci, întorcînd spatele realității, începe să oglindească propriile sale structuri, propria sa lume narativizată. Estetismul, ca și estetizarea realității se reflectă, astfel, și în condiția Milionarului, care e un fel de Demiurg al cuvintelor, ce are „geniul de a face oameni”, fiind stăpîn pe propria lui poveste. Pe de altă parte, Milionarul cultivă „ordinea și răceala calculată a singurătății”, comportându-se ca un creator cu desăvârșire însingurat, predispus spre lumea ideilor generale, prin care își trădează, de fapt, condiția sa superioară, de făptură abstrasă din cotidian, ce ignoră fenomenalitatea, pentru a-și încadra ideile în sfera modelelor generice, arhetipale.

Narațiunile pe care le preferă trebuie să fie stilizate, rafinate, livrești, distilate până la rafinament excesiv, Milionarul prezentîndu-ni-se ca un narator erudit, care este însă capabil și de gesturi ritualice de invocare a ploilor, cunoscînd secretul marmurei, pe care o numește „osul pământului”. Condiția sa este una de sursă și de tipologie manieristă, chiar dacă personajul are și resurse mitice, magico-simbolice și fantastice.

REGULAMENTUL FESTIVALULUI INTERNĂȚIONAL DE POEZIE ȘI EPIGRAME „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”

SECȚIUNILE CONCURSULUI:

POEZIE –patru poezii
EPIGRAME –patru epigrame

La concurs pot participa tinerii români de... orice vîrstă și de pretutindeni !!!

ÎNSCRIERE: 30.09.2011– 30.12.2011.

Înscrierea se face pe www.romeojulietalamizil.ro sau prin poștă, pe adresa liceului: prof. Laurențiu Bădicioiu, Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”, str. N.Bălcescu, nr.131, Mizil, Prahova, cod 105800, cu mențiunea: pentru „Romeo și Julieta la Mizil”, ed. a V-a.

PREMII TOTALE: 4000 DE LEI

Toți participanții și profesorii îndrumători primesc diplome și adeverințe de participare. După premiere edităm Antologia cu textele selectate ale concursului și o trimitem prin poștă celor selectați de juriul festivalului.

La secțiunea Epigramă tema impusă – MIZILUL - este pentru o singură epigramă.

Sugestii beletristice: Geo Bogza, 175 de minute la Mizil, I.L. Caragiale, O zi solemnă, George Ranetti, Romeo și Julieta la Mizil. Textele menționate sunt pe www.romeojulietalamizil.ro. Celelalte trei epigrame au teme libere. Textele nu trebuie să fi fost publicate până la data premiei, adică 30.01.2012. Un motto trebuie adăugat în FIȘA DE ÎNSCRIERE pentru ca, numai ulterior jurizării, concurentul să poată fi identificat.

Precizăm că, pentru cei care nu au internet, materialele pot fi trimise prin poștă (adresa este menționată mai sus), semnate cu un motto, în același plic introducîndu-se încă un plic închis, pe care va fi scris același motto, în interiorul căruia va fi fișa de înscriere. Aceasta conține adresa, telefonul, ocupația și CNP-ul participantului.

Jurizarea în ianuarie 2012; Premiarea pe 30.01.2012, la Mizil, în Sala de Festivități a Liceului „Gr.Tocilescu”.

Coordonator proiect: prof. Laurențiu Bădicioiu
Mail: badicioiu_laurentiu@yahoo.fr www.romeojulietalamizil.ro

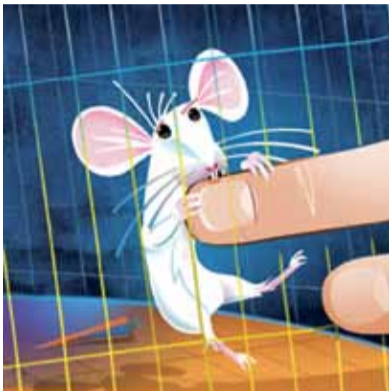
Speedy – evadarea în găleată

de Voicu BOJAN

Într-o bună zi, Speedy, un hamster altfel de treabă, s-a plictisit de viața lui și a decis să evadeze din cușcă. Avea ochi roșii, ronțăia semințe la toate orele de masă, nu mușcase pe nimeni niciodată, așa că nu putea fi bănuit de fapte necugetate. Alb și imaculat cum era el, părea un pui de urs polar în miniatură. Uneori se cățara pe tavanul cuștii, de unde vedea camera în care locuia cu totul alți ochi.

I se dezvăluiau, dintr-o dată acum un scaun de lemn cu trei picioare, o bucată mai mare de aragaz, o felie mai întinsă din parchetul laminat, vedea prin fereastră un pic mai bine cerul și, din acest nou unghi, toată glastra ce găzduia o mușcată obosită, cu câteva frunze veștede. Toate acestea i-au stărnit o poftă nemăsurată de a cerceta lumea mai îndeaproape. Și pentru asta era obligatoriu să evadeze cumva. Singurul punct slab al cuștii părea să fie tava de plastic de sub rumeguș. Barele de metal nu puteau fi roase, era clar. Ori de câte ori încercase a sfârșit cu dinții tot mai tociți. Barele în schimb, deși cu vopsea albă scorojită – erau tot la locul lor. Va munci la tava aceea toată noaptea - doar se știe că hamsterii sunt animale nocturne. Va ronțăi cu capul băgat în rumeguș până dimineață, până la victoria finală. În fond, nimic nu poate fi mai frumos decât libertatea, își zicea Speedy în sinea lui – câte zone de explorat, câte chestii de mirosit, ce distanțe enorme prin camere, câte cotoane! Poate va întâlni alte animale, cine știe? Își amintea ce frumos a fost atunci când l-a vizitat în cușcă un gândac de grădină intrat pe geam. Era negru, tare serios, nu avea pic de blană, iar la plecare a scos un z bâmbâit teribil. Nici măcar nu știa să salute, e clar că nu avea cei șapte ani de acasă. Cu toate

acestea, lui Speedy tare i-a plăcut întâlnirea. După zile, adică nopți întregi de muncă a reușit. A tras adânc aer în piept și a coborât cu grijă, frânând puternic cu labele din spate, pe piciorul băncii unde stătea așezată cușca, acum părăsită. Având acum o gaură măricică într-un colț, se prelingeau din ea câteva fărâme de rumeguș amestecat cu semințe. Doamne, cât de mare era lumea! Asta a fost prima lui impresie. De bucurie, a început să alerge

de colo-colo pe covor ca un bezmetic. Fiind noapte, n-avea nimeni cum să-l vadă. A cercetat toate locurile pe care le visase, a mirosit aragazul cel mare, s-a cățarat pe unde a putut, a mâncat cele câteva cereale crocante căzute pe jos de la masa copiilor, iar după bibliotecă a găsit câteva cotoane grozave, unde a întâlnit chiar și un păianjen bătrân. Încet-încet, i-a încolțit în minte gândul să nu se mai întorcă niciodată în cușcă, ci să trăiască așa, clandestin prin casă, cum auzise că fac șoarecii adevărați. Aceia mici, gri, cu coadă lungă și fața speriată, veșnic înfometăți. Sub chiuve-ta din bucătărie s-a cocoțat pe un coș din plastic cu ochiuri mari, iar de acolo, atras de un miros minunat de salată

verde, a alunecat pe nesimțite tocmai la fundul unei găleți mici, roșii. Și acolo a rămas. Oricât a frecat pereții găleții cu lăbuțele de dinainte, nu a fost chip să se mai cațere afară. Brusc, lumea a devenit mult mai strâmtă, mai rece și mai neprietenoasă decât își imaginase vreodată.

Copiii l-au căutat în toată casa, vreme de două zile, doar sub chiuve-ta nu. Ba chiar au început să o bănuiescă de acte criminale pe pisica vecinei, care îi privea cu ochii ei mari și verzi, fără să zică nici miau. Tata s-a contorsionat mutând paturi și dulapuri, a adunat o colecție impresionantă de scame strănse laolaltă în smocuri de praf, CD-uri vechi, mingi de tenis și pixuri antice, cu mina uscată, până a istovit bateriile de la lanternă. Între timp, bietului Speedy i se tociseră ghearele de atâta frecat. Murea de foame și sete, iar blana lui de mic urs polar, cândva impecabilă, era acum îmbibată de un lichid gălbui, mirosind înțepător a pipi. De hamster. Tremura de frig și înaintea ochilor i se derulau cu repeziune scene fericite din copilărie. Singurul lucru pe care și-l mai dorea era să se întorcă în cușca lui dragă. Ceea ce, într-un târziu, s-a și întâmplat. „Speedy, măgarule! Deci aici îmi erai! Vai, cum arăți...” a zis mama, singura din casă care avea treabă cu zona chiuve-ta. L-a luat dezgustată de guler, cu două degete, și l-a plasat înapoi în paradisul său de semințe și rumeguș. Înainte de a adormi buștean pentru următoarele două zile, Speedy a observat cu coada ochiului cum în fereastră un boboc nou de mușcată stătea să pocnească.

(Din cartea “9+1 povești cu mustăți despre niște hamsteri cu adevărat adevărați” de Voicu Bojan, Editura Aqua Forte, Cluj-Napoca, 2010)

Suntem alături de colegul nostru, scriitorul Ion Ilie Mileșan, în aceste momente grele, pricinuite de pierderea soției dragi, MILEȘAN MARGARETA-MACKO, în vârstă de 72 de ani, asistentă medicală la clinicile: TBC, Santa Prosanitas și Euromed Târgu-Mureș.

Sincere condoleanțe familiei îndoliată.

Comitetul de Conducere al
Uniunii Scriitorilor - Filiala Târgu-Mureș,
Redacția revistei LitArt

ROMO SAPIENS

Veni, vidi, vici – Iek rat lisiam!

Flori, aplauze, uimire, felicitări și o echipă de actori profesioniști romi, asumându-și cu mândrie identitatea romă, “au venit, au văzut, au învins” - “O noapte furtunoasă” a inegalabilului Caragiale, jucat – în premieră europeană, în limba română. Spectacolul este parte a proiectului “Parol monșer, Caragiale în limba română – Caravana cu teatru românesc” a companiei teatrale “Amphitheatrum”.

Scena Teatrului Național din Tg-Mureș, a fost gazda acestui inedit eveniment teatral, în seara de luni: 12 septembrie 2011 ora 19.00, iar spectacolul a beneficiat de subtitrare în limba română. Zita Moldovan, Sorin Aurel – Sandu, Pavel Bârsan, Dragoș Dumitru, Marcel Costea și Mădălin Mandin au fost minunații actori ai performanței actricești, creionând profilul perso-najelor “Noptii furtunoase” într-o altă paletă interpretativă, încântând publicul spectator al Naționalului târgumureșean.

Am asistat la spectacol, cu emoție... “furând cu coada ochiului” către oamenii din sală, pe care-i vedeam distrându-se, râzând și bucurându-se de ceea ce văd pe scenă. A dispărut elementul “limaj”! A rămas doar întrepătrunderea de sentimente, senzații și bună dispoziție “caragieleană”! Mai e nevoie să demonstrăm că, în astfel de cazuri, nu mai există bariere de limbaj, de comunicare... mai e nevoie să demonstrăm universalitatea operei lui Caragiale? Ideea de a pune în scenă “Noaptea Furtunoasă” aparține lui Sorin Aurel – Sandu în triplă calitate, de traducător, actor și regizor al spectacolului. Ilustrația muzicală: Adrian Sandu. Scenografia: Rudy Moca. Regia artistică: Rudy Moca & Sorin Aurel – Sandu. “Îmbinând sarcasmul subtil, al comportamentului caricatural al personajelor lui Caragiale cu similitudini din comportamentul “deviant” al unor personalități române... fiecare personaj își găsește corospondentul rom – român, păstrându-și specificitatea etnică nealterată... vizibilă, până și în elementele scenografiei”, spune regizorul Rudy Moca. „Veni – Vidi – Vici”! De acum încolo, calea către înființarea Teatrului Național al Romilor este deschisă! Doamne ajută!

FESTIVALUL NAȚIONAL DE POEZIE ȘI COLOCVIILE „GEORGE COȘBUC”

Organizatorii celei de-a XXVII-a ediții, care se va desfășura la Bistrița, în zilele de 14-16 octombrie 2011, sunt: Casa de Cultură a Sindicatelor Bistrița și Asociația Națională a Caselor de Cultură ale Sindicatelor din România, cu sprijinul următoarelor instituții și organizații: Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, Centrul pentru Cultură al Județului Bistrița-Năsăud, Inspectoratul Școlar al Județului Bistrița-Năsăud, Filiale Cluj și Târgu-Mureș ale Uniunii Scriitorilor din România, Societatea Scriitorilor din județul Bistrița-Năsăud, Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud, Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud, Inspectoratul Școlar al Județului Bistrița-Năsăud, Casa Corpului Didactic, Primăria comunei Coșbuc, Muzeul „George Coșbuc” Hordou, Cenaclul literar „George Coșbuc” și revista „Mișcarea literară”.

Actuala ediție a festivalului cuprinde următoarele secțiuni: I. Concurs pentru volume de versuri publicate în perioada octombrie 2010-septembrie 2011; II. Concurs pentru volume ale autorilor nedebutați editorial; III. Concurs pentru elevi.

Autorii de volume publicate în perioada octombrie 2010 - septembrie 2011 au dreptul să propună pentru concurs două titluri, în trei exemplare, însoțite de o fișă de înscriere, care va cuprinde următoarele date: numele și prenumele autorului, domiciliul, telefon, profesia, locul de muncă, locul și data nașterii, secțiunea de concurs la care participă, volumul/manuscrisul înscris la concurs, instituția pe care o reprezintă, premiile obținute la alte concursuri, alte însemnări semnificative, etc., semnătura și data. Autorii de volume nedebutați editorial, vor trimite pe adresa festivalului două exemplare redactate din volumul cu care doresc să participe la concurs.

Elevii vor trimite 15 poeme redactate în două exemplare.

Toate volumele și manuscrisele pentru concursul de creație literară vor fi trimise până la data de 30 septembrie 2011 (data poștei), pe adresa: Casa de cultură a Sindicatelor Bistrița, str. Alexandru Odobescu nr. 3, Bistrița, cod 420043, județul Bistrița-Năsăud.

Marele Premiu „George Coșbuc - 2011” va fi acordat de către Uniunea Scriitorilor din România. Pentru fiecare secțiune vor fi acordate trei premii în bani, plachete și diplome. Dreptul de acordare și ierarhizare valorică a premiilor pe secțiuni aparține juriului.

Manuscrisele și volumele înscrise la concurs nu se înapoiază autorilor, ele rămân în arhiva festivalului.

Relații suplimentare se pot obține la telefoanele: 0040-263/233345, 0745/970250 și 0788/515600 și e-mail: ccsbistrita@yahoo.com sau ccsbistrita@anccsr.ro.

Director:
Alexandru CĂȚĂUAN

LITART - un proiect susținut de:

Un secol de tradiție și
experiență.

www.reea.net

www.cnslrfratia-ms.ro

LitArt

Publicație lunară de cultură.
Apare la Târgu-Mureș sub egida
onorifică a Asociației Scriitorilor.
ISSN: 2067 - 5240

Tipărit la SC BAPAGENCY SRL
Odorheiu Secuiesc.
Tiraj: 1500 de exemplare

EDITOR: PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND

Parteneri editoriali: Societatea Scriitorilor, Editorilor și Tipografilor Mureșeni; Editura “MUREȘ” și www.cultura.inmures.ro
Colegiul onorific: Cornel MORARU, Al. CISTELECAN, Iulian BOLDEA, Eugeniu NISTOR, Zeno GHIȚULESCU
Redactor-șef: Adrian A. GIURGEA

Redactori-colaboratori: Cora FODOR, Angela MĂGHERUȘAN-PRECUP, Dumitru-Mircea BUDA, Mediana STAN,
Mihai SUCIU, Laurențiu BLAGA, I. SUCIU MOIȘA, Ovidiu I. POP, Rudy MOCA, Ioan GĂBUDEAN

Adresa de corespondență: Târgu-Mureș, str. George Enescu nr. 2. E-mail: redactia@litart.ro

Conținutul editorial al revistei poate fi găsit și pe internet la adresa www.litart.ro

Editorii nu își asumă responsabilitatea opiniilor exprimate de autori în materialele publicate.